

og med sine Embedsmænd omkring sig kan jeg godt forstaa, at han har et andet Syn paa disse Spørgsmaal, end vi Andre have.

Ministeren for Kirke og Undervisningsvæsenet: Hvis det kunde have ladet sig gjøre at reise omkring med det ærede Medlem til forskellige Møder — hvad det var andre Ting til Sinder for — tror jeg ganske vist, at det kunde have interesseret mig og paavirket mig; men det ærede Medlem vil ikke undre sig over, at jeg har et bestemt Haab om, at jeg ogsaa for mit Bedkommende kunde have paavirket nogle af dem, der hørte disse Taler. Jeg hentydede for Ørting ikke alene til Valgtaler, men ogsaa til Taler paa Valgmøder. Det ærede Medlem maa imidlertid ikke tage mig det ilde op, naar jeg siger ham, at hvis han paa et saadant Valgmøde — vistnok i fuldkommen god Tro — sagde: „Jeg kan forsikre eder, at Menighederne ikke ved den Lov, som foreligger, ville opnaa det Alleringste, som i fjerneste Maade kan have Interesse for eder“, vilde jeg sige, at det ikke var den rette Maade at oplyse Valgerne paa; jeg holder mig overbevist om, at ikke et eneste Medlem her i Salen — det ærede Medlem inklusiv — efter lidt Overveelse vil sige, at denne Paastand paa nogen Maade kan holde Stik; jeg tror at have tilstrækkelig godtgjort, at de Ønsker, der ere fremkomne, i det Allervæsentligste ere blevne opfyldte. Naar det ærede Medlem siger, at det ikke har nogen Betydning for Menighederne og for Folket, at Offervangen bortfalder, og at det ikke i fjerneste Maade har Interesse for Menigheden, at Præstens hele Stilling med Hensyn til hans Forbrug, og hvad dermed kommer i Berøring, bliver forandret, maa det ærede Medlem tilgive mig, naar jeg siger, at det er af den Slags Udtalelser, som jeg er bange for kunne øve Indflydelse ved Valgmøder. Vi kunne tale rolig om Sagen; thi naar jeg taler om Valgmøder, tænker jeg ikke paa noget bestemt Valgmøde eller nogen bestemt Taler, og jeg kan derfor, uden at gaa det ærede Medlem for nær, sige, at det med al min Overbevisning om Valgmødets Fortrinlighed er min Mening, at der af og til paa Valgmøder uimodsaagt kan falde Udtalelser, som ikke paa nogen Maade ere begrundede. Af Hensyn til Liden skal jeg imidlertid ikke svaare videre herved, men jeg skal kun henvende et lille Slutningsord til min ærede Side-mand (S. A. Hansen), som jeg haaber, i al Ven-skabelighed fra begge Sider. Han sagde, at han ønskede, jeg kunde sige det Samme, som af en Forgænger for mig var blevet sagt med Hensyn til Tiendemodtagelsen, nemlig at han ikke kunde betragte Tiendeydelsen som en Kjerlighedsgjerning, siden han kunde lade foretage Udpantning, hvis den ikke fandt Sted. Dette stemmer aldeles med min Opfattelse, og hvad mere er, det stemmer netop med en bestemt offentlig Udtalelse af mig

under denne Sags tidligere Forhandling enten her i Thinget eller i det andet Thing; jeg husker ikke, i hvilket Thing det var, jeg udtalte dette, jeg husker bestemt at have udtalt det i et af Thingene. Jeg søiede imidlertid Noget til, som ikke er uden Betydning, hvad det ærede Medlem vistnok vil erkende, nemlig at jeg, uaagtet der i denne Henseende ikke var Tale om nogen Kjerlighedsaakt, dog gik ud fra, at en Tiendeyder, naar han skulde betale Tiende af en vis Størrelse under Loang og Udpantning, vilde foretrække at betale den til Præsten, som han har nærmere ved sig, og som dog undertiden, ja ikke saa ganske sjældent, eftergiver Noget, stundom endog det Hele, fremfor at betale til Amtsforvalteren, som bor længere borte, og som ganske sikkert ikke kan inblæde sig paa nogen Deltelse. Det var en Grund, som jeg antog maatte tale for at træffe den omhandlede Ordning, fremfor at henlægge Betalingen til Amtstjuerne, idet jeg antog, at hin Ordning maatte være tiltalende for Tiendeyderne.

S. Madsen: Det forekommer mig, at denne Diskussion er kommen ind i et noget specielt Spor, som ikke ret hører hjemme under en 1ste Behandling, idet der er gjort opmærksom paa det, hvorom der særlig er blevet forhandlet fra enkelte Medlemmers Side, og det endog ved forskellige afholdte Møder. Jeg tror ikke, at den Slags Oplysninger gavne Sagen synderlig, og jeg skal derfor afholde mig fra disse specielle Spørgsmaal, hvormod jeg vil holde mig til Sagen, som den foreligger. — Der er af de to ærede Medlemmer for Aarhus Amts 1ste Valgkreds (Winther) og for Odense Amts 1ste Valgkreds (D. Hansen) bragt Spørgsmaal under Forhandling, som forekomme mig at forjæne en lidt næiere Omtale. Det førstnævnte ærede Medlem har i Dag ligesom tidligere bragt Spørgsmaalet frem om en Afskillelse af Staten og Kirken, men der foreligger jo ikke noget Forslag i den Retning, og hvorledes det ærede Medlem vil stille sig til Spørgsmaalet om Tienden og Andet, som nu anvendes til Præsternes Lønning, veed jeg ikke. Jeg veed ikke, om det ærede Medlem vil sige til Kirken: Der have 3 Præstetienden, Præstegaardene og Alt, hvad der hidtil er blevet anvendt til Præsternes Lønning; nu kunne I gjøre dermed, hvad I ville? (Winther: Nei). Det ærede Medlem siger Nei, men det forekommer mig, at man ikke kan gaa videre ind paa det af ham omtalte Formaal, saalænge man ikke har faaet næiere Besked om, hvorledes disse Tiender skulle anvendes, efter at en Afskillelse mellem Stat og Kirke har fundet Sted. — Det ærede Medlem for Odense Amts 1ste Valgkreds fremhævede, at der var noget Selvmødsigende i, at man her foreslog, at Præsterne skulde lønnes af Staten, medens man forleden havde sagt, at Menighederne burde have Indflydelse paa Valget af deres Præster. Jeg kommer derved til at minde om, hvad jeg forhen